

ДОДЕРЖАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ: АНАЛІЗ ІНСТИТУЦІЙ І МЕХАНІЗМІВ УКРАЇНИ ТА ФРАНЦІЇ

Ричка Д. О.

ВСТУП

Команда Rakuten Viber провела нове опитування серед користувачів месенджера, аби дізнатися, чи купують українці гаджети для своїх дітей та у якому віці. У ньому взяло участь близько 29 тисяч осіб.

Згідно з результатами, 93% українців купують пристрої для навчання та дозвілля, з них 51% купують все необхідне – телефон, ноутбук та планшет. 31% купують телефон, аби щонайменше бути на зв'язку.¹

Також респонденти поділилися тим, у якому саме віці купують дітям перші пристрої. Майже половина опитуваних вказали, що перший гаджет їх діти отримують у 6-7 років. Загалом відповіді розділилися наступним чином:

- До 5 років – 12%.
- 6-7 років – 47%;
- 8-9 років – 19%;
- Від 10 років – 22%.

Оскільки переважна більшість перелічених гаджетів мають доступ до мережі Інтернет та пов'язаних з ним додаткам та платформам, з вказаного дослідження можна зробити висновок, що молоді українці знайомляться з мережевими продуктами переважно з часу попадання за шкільну парту, тобто з першого класу шкільної освіти.

Інтернет-користувачами в Україні (за дослідженнями платформ DataReportal / Kerios) станом на січень 2022 року було близько 31,10 млн осіб (71,8% від кількості населення), станом на січень 2023 року – 28,57 млн (79,2%), у 2024 – 29,64 млн (79,2%).

Дослідження, проведене Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) **показало, що у 2023 р. 80%** дорослих громадян України щодня користуються Інтернетом, **9%** населення – не користуються взагалі. У 2024 р ці пропорції незначно змінилися – **78%** українців користувалися інтернетом регулярно; **10%** – не користувалися (результати національного опитування протягом вересня–жовтня 2024).

¹ Українські діти отримують перший гаджет у 6–7 років – опитування Viber. *Mezha.Media*. [Електронний ресурс]. URL: <https://mezha.ua/news/ukraininan-kids-receiving-first-gadget-at-age-6-7-305623/>

Отже, за допомогою Інтернету та пов'язаних з ним додатків та платформ українці: **спілкуються у месенджерах** (WhatsApp, Telegram, Viber, Signal, Facebook Messenger); перевіряють **електронну пошту** (Gmail, I.ua); ведуть власні **соцмережі та мікроблогінг** (Facebook, Instagram, TikTok, X (Twitter), дивляться **відео й ведуть власний стрімінг** (YouTube, Netflix, MEGOGO.); слухають **музику й подкасти** (Spotify, Apple Music, YouTube Music); **отримують нові навички та знання за допомогою онлайн-освіти** (Coursera, edX, Prometheus); дізнаються про **новини (Цензор.Нет, Суспільне, Українська правда, LIGA.net)**; купляють товари на **маркетплейсах** (Rozetka, OLX); отримують дохід та розраховуються за товари та послуги за допомогою **онлайн-банкінгу** (monobank, Privat24, Apple Pay/Google Pay); зберігають цифрову інформацію у **хмарних сховищах та сервісах обміну файлами** (Google Drive, OneDrive, Dropbox, iCloud); дистанційно ведуть **спільну роботу та проекти** (Google Workspace (Docs/Sheets/Meet), Microsoft 365), шукають **роботу та фриланс** (LinkedIn, Work.ua), переміщуються та орієнтуються в мегаполісах та автомагістралях за допомогою **транспорту і навігації** (Uklon, Uber, Bolt, Google Maps, Waze); замовляють **доставку їжі** (Glovo, Bolt Food); користуються **державними послугами** (Дія, електронні кабінети держорганів податковий, судовий тощо), доглядають за власним здоров'ям (Helsi, DOC.ua, Liki24); займаються спортом та фітнесом (Strava, Nike Run Club); грають у відеоігри (Steam, Epic Games Store, PlayStation apps.); **інвестують та торгують на фінансових ринках та криптобіржах** (Binance, Coinbase, Fintellekt/Mono Invest); **подорожують та бронюють отелі** (Booking.com, Airbnb, Kiwi.com).

Вищевказані дані свідчать про ранню цифрову інкультурацію українців. Це нашаровується на високе проникнення Інтернету і стабільно високі показники регулярного, щоденного користування серед дорослого населення, тоді як частка некористувачів тримається на рівні 9–10%.

Широта вживання мережевих продуктів – від комунікацій і медіаспоживання до онлайн-освіти, фінансів, держпослуг, працевлаштування, навігації, здоров'я, спорту та інвестування – формує всеохопну цифрову екосистему повсякденного життя. У цих умовах Інтернет і пов'язані платформи де-факто виконують роль критичної соціально-освітньої та економічної інфраструктури, що зумовлює потребу системного впровадження цифрової грамотності з 1 класу, сімейної медіаосвіти, кібергігієни та захисту даних. Водночас різні моделі доступу та наявність «цифрового незалучення» 9–10% населення вказують на ризики цифрової нерівності, які потребують

цілеспрямованої політики доступності й інклюзії. Отже, поєднання раннього входження в цифрове середовище, високої проникненості мережі та багатофункціональності онлайн-сервісів формує ключові орієнтири для державної, освітньої та регуляторної політики.

1. Права людини онлайн між свободою і безпекою: проблематика порівняльного аналізу України та Франції

Стрімка цифровізація публічної сфери, «платформізація» комунікацій та алгоритмічне посередництво доступу до інформації радикально змінюють умови реалізації та захисту прав людини в мережі Інтернет. У межах європейського правового простору сформувався багаторівнева «архітектура прав»: Європейська конвенція з прав людини і практика Європейського суду з прав людини; право ЄС (GDPR², DSA³/AVMSD та ін.), національні конституційні стандарти, спеціальні закони і регуляторна практика. Франція як держава-член ЄС інтегрована у цю систему й спирається на інституційно зрілу модель (CNIL, ARCOM⁴, конституційний контроль⁵), тоді як Україна перебуває у процесі гармонізації з нормативними базами ЄС та водночас діє в умовах воєнного стану, що впливає на баланс між правами і безпекою. Відтак порівняльний аналіз потребує одночасного врахування: (а) різниці нормативних режимів; (б) інституційної спроможності нагляду та виконання; (в) контекстуальних чинників (нацбезпека, інформаційні операції, технологічні ризики).

На теоретичному рівні проблема полягає у невідповідності між «класичною» доктриною прав і свобод (що акцентує державні обмеження) та сучасною реальністю, де вирішальний вплив на права здійснюється також приватними цифровими посередниками (онлайн-платформи, хостинги, маркетплейси) через правила модерації,

² Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation, GDPR). *Official Journal of the European Union*, L 119, 04.05.2016. [Електронний ресурс]. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>

³ Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act, DSA). *Official Journal of the European Union*, L 277, 27.10.2022. [Електронний ресурс]. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>

⁴ ARCOM – Autorité de régulation de la communication audiovisuelle et numérique (France). *Protéger les mineurs en ligne: standards de vérification de l'âge* (аналітична добірка/досє). [Електронний ресурс]. Офіційний сайт ARCOM. URL: <https://www.arcom.fr/>

⁵ Conseil constitutionnel (France). *Décision n° 2020-801 DC du 18 juin 2020 – Loi visant à lutter contre les contenus haineux sur internet*. [Електронний ресурс]. Conseil constitutionnel / Legifrance. URL: <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2020/2020801DC.htm>

алгоритми рекомендацій, рекламу й управління та використання особистих даних.

Це породжує питання про належний розподіл обов'язків (due diligence) і відповідальності посередників, про процесуальні гарантії користувачів (прозорість рішень, оскарження, доступ дослідників до даних), а також про межі державного втручання (блокування, санкційні списки, спеціальні режими для захисту дітей тощо).

Емпіричний вимір проблеми визначається високою мінливістю регулювання (вступ у силу DSA, оновлення підзаконних актів, розвиток національних політик), а також нерівномірністю правозастосування.

Для України додатковими змінними є: перехідний стан законодавства про персональні дані (рух до «GDPR-сумісної» моделі), медіареформа із запровадженням режимів для відеоплатформ, застосування інструментів національної безпеки в онлайн, що вимагає тесту необхідності та пропорційності у світлі ЄКПЛ.

Для Франції – конституційні обмеження «надмірних» моделей видалення, повне включення в DSA-архітектуру з risk-based підходами і наднаціональним наглядом Єврокомісією за VLOPs/VLOSEs, розвиток цільових стандартів (зокрема, вікова верифікація доступу до контенту 18+).

Об'єктом дослідження є суспільні відносини щодо реалізації та обмеження прав людини в цифровому середовищі; предметом – правові норми, інституційні механізми та практики правозастосування у Франції та в Україні в царині: свободи вираження поглядів і доступу до інформації; приватності і захисту персональних даних; відповідальності та обов'язків онлайн-посередників; особливих режимів безпеки (захист дітей, виборчі процеси, інформаційна безпека, воєнний стан).

Мета дослідження – виявити збіжності та відмінності у нормативних конструкціях і практиках захисту прав людини онлайн у Франції та в Україні, оцінити їхню відповідність стандартам Європейської конвенції з прав людини та права ЄС та ефективність процесуальних гарантій, а також сформулювати пропозиції щодо гармонізації й удосконалення політик.

Практична значущість полягає у формуванні **рекомендацій для гармонізації українського законодавства** з правом ЄС, удосконаленні процесуальних гарантій користувачів, чіткому розмежуванні повноважень регуляторів, а також у наданні **орієнтирів для політик платформ** щодо модерації та управління ризиками, сумісних із європейськими стандартами.

Обмеження дослідження стосуються високої динаміки нормативних змін (2023–2025 рр.), неповноти публічних даних правозастосування та

контекстних відмінностей воєнного часу, що зумовлює потребу в обережній інтерпретації і верифікації емпіричних висновків.

2. Хто захищає права в інтернеті? Нормативні та інституційні режими Франції й України

2.1 Методологія та джерельна база

Дослідження спирається на порівняльно-правовий метод і аналіз першоджерел: Конституція України (ст. 31–34)⁶, профільні Закони України («Про інформацію»⁷, «Про доступ до публічної інформації»⁸, «Про захист персональних даних»⁹, «Про електронні комунікації»¹⁰, «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України»¹¹, «Про медіа»¹²), акти Європейського союзу (GDPR, DSA, AVMSD), рішення Європейського союзу з прав людини (Delfi AS v. Estonia; Ahmet Yıldırım v. Turkey), а також французькі джерела (декларативні норми конституційного рівня, рішення Конституційної ради щодо «Loi Avia»¹³, підходи ARCOM і впровадження SREN).

2.2 Міжнародно-правова рамка

Європейський суд з прав людини сформував ключові стандарти для Інтернет-прав: у справі Delfi AS v. Estonia, Велика палата підтвердила можливість покладення відповідальності на комерційний новинний портал за анонімні коментарі користувачів (за певних умов

⁶ Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (зі змін.). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>

⁷ Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ (зі змін.). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

⁸ Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI (зі змін.). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

⁹ Про захист персональних даних: Закон України від 01 червня 2010 р. № 2297-VI (зі змін.). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>

¹⁰ Про електронні комунікації: Закон України від 16 грудня 2020 р. № 1089-ІХ (зі змін.). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20>

¹¹ Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05 жовтня 2017 р. № 2163-VIII (зі змін.). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>

¹² Про медіа: Закон України від 13 грудня 2022 р. № 2849-ІХ (чинна ред.; окремі положення набрали чинності з 31.03.2023). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20>

¹³ Conseil constitutionnel (France). *Décision n° 2020-801 DC du 18 juin 2020 – Loi visant à lutter contre les contenus haineux sur internet*. [Електронний ресурс]. Conseil constitutionnel / Legifrance. URL: <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2020/2020801DC.htm>

пропорційності втручання в ст. 10), що впливає на протоколи модерації в Європі¹⁴. У справі *Ahmet Yıldırım v. Turkey* Суд визнав порушення ст. 10 через «надмірне» інфраструктурне блокування (wholesale blocking), коли для блокування окремого сайту було обмежено доступ до цілої доменної зони Google Sites¹⁵. Ці прецеденти релевантні і для України, і для Франції.

2.3 Право ЄС для України так і для Франції – як орієнтир гармонізації

Франція безпосередньо застосовує GDPR (Регламент (ЄС) 2016/679) та Digital Services Act (DSA, Регламент (ЄС) 2022/2065) : GDPR уніфікує права суб'єктів даних та обов'язки контролерів та процесорів; DSA від 17 лютого 2024 р. запровадив багаторівневі due-diligence-вимоги для посередників і дуже великих онлайн-платформ пошукових сервісі (VLOPs/VLOSEs) – прозорість, оцінювання системних ризиків, доступ до даних для дослідників тощо.

Стаття 34 Конституції України гарантує свободу думки і слова та право вільно збирати, зберігати, використовувати й поширювати інформацію; ст. 31 – таємницю листування і комунікацій; ст. 32 – захист персональних даних з обмеженнями лише у випадках, передбачених Законом та з чітко окресленими механізмами (рішення суду). Ці приписи задають конституційні межі у тому числі для будь-яких онлайн-обмежень.

Базові закони України «Про інформацію» і «Про доступ до публічної інформації» – закріплюють режим доступу, строки, підстави обмеження та процедури оскарження, вони є фундаментом прозорості держави в цифровій сфері.

Крім того, Закон України «Про захист персональних даних» встановлює загальні вимоги до обробки та ролі уповноваженого органу (в Україні таким органом є Уповноважений Веховної Ради України з прав людини). У листопаді 2024 р. Верховна Рада прийняла за основу проект нового закону України «Про захист персональних даних» (нова редакція)¹⁶ для гармонізації з GDPR; станом на 2025 р. триває підготовка

¹⁴ European Court of Human Rights (Grand Chamber). *Case of Delfi AS v. Estonia*, no. 64569/09, judgment of 16 June 2015. [Електронний ресурс]. HUDOC. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-155105>

¹⁵ European Court of Human Rights. *Ahmet Yıldırım v. Turkey*, no. 3111/10, judgment of 18 December 2012. [Електронний ресурс]. HUDOC. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-115705>

¹⁶ Проект Закону України «Про захист персональних даних» (нова редакція): реєстр. № 8153; прийнято за основу 20.11.2024. [Електронний ресурс]. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40447>

до другого читання (оновлення інституцій і санкцій очікується саме з прийняттям нової редакції).

Закони України «Про електронні комунікації» та «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» визначають права та обов'язки учасників ринку, стандарти, роль органів влади і базову рамку кіберзахисту критичної інфраструктури, включно з питаннями трафіка та безпеки мереж.

Новий закон України «Про медіа» (чинний з 31.03.2023) модернізував регулювання та адміністрування сектору і частково імплементував вимоги Директиви AVMS щодо відеоплатформ і онлайн-медіа, розширивши повноваження регулятора – Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення щодо нагляду, реєстру суб'єктів і реагування на порушення, зокрема в цифровому просторі України¹⁷.

Україна застосовувала санкційні блокування окремих російських сервісів (2017 р. та надалі) з міркувань нацбезпеки – підхід, що часто реалізується через рішення Ради національної безпеки та оборони України, що закріплені указами Президента у період гібридної агресії РФ. Практика підлягає тесту на пропорційність і законність, враховуючи стандарти ЄСПЛ (Ahmet Yıldırım) щодо надмірного блокування.

Свобода вираження у Франції бере початок із статті 11 Декларації прав людини і громадянина 1789 р., інтегрованої в конституційний блок, надалі баланс здійснюється через судовий контроль Конституційної ради. Показовим є рішення № 2020-801 DC щодо так званого «Loi Avia»: Рада частково визнала неконституційними жорсткі приписи для швидкого видалення «онлайн-ненависті» без достатніх гарантій, підкресливши принцип пропорційності.

Протокол ЄС GDPR у Франції застосовується напряму, а національний регулятор CNIL здійснює нагляд і у разі виявлення порушень приймає рішення щодо санкцій⁹.

Франція впроваджує DSA і розвиває власне «горизонтальне» регулювання через ARCOM – регулятора аудіовізуальної та цифрової комунікації (створений шляхом злиття CSA та HADOPI). 2024–2025 рр. позначилися впровадженням закону SREN (після конституційного контролю) з пріоритетом захисту неповнолітніх (вікової верифікації для ресурсів із порнографією та контенту 18+), протидії шахрайству й посиленням обов'язків платформ (у межах DSA та національних актів).

¹⁷ Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. Роз'яснення щодо імплементатії Закону України «Про медіа». [Електронний ресурс]. Офіційний вебсайт Національної ради. URL: <https://www.nrada.gov.ua/>

2.4 Свобода вираження і модерація контенту

У Франції, після часткової «цензури» Loi Avia Конституційною радою, регулювання змісту рухається в руслі DSA та галузевих кодексів ARCOM (платформи мають risk-based механізми, прозорість, доступ дослідників, пріоритет захисту дітей). Ціль – уникати загального блокування і домагатися пропорційної модерації та дотримання вікових бар'єрів. Україна за допомогою Закону України «Про медіа» інкорпорує AVMS-підходи щодо відеоплатформ і онлайн-медіа, обмеження контенту застосовуються також через санкції та здійснюється блокування в контексті агресії РФ. ЄСПЛ вимагає конкретних та обґрунтованих заходів, що слугує орієнтиром для майбутньої судової практики.

2.5 Приватність і дані

Діючий на даний час закон України «Про захист персональних даних» забезпечує лише базовий рівень захисту, проєкт (№8153) оновленого закону України «Про захист персональних даних» (прийнятий за основу) має запровадити «GDPR-подібні» інструменти – посилені повноваження регулятора, підвищені санкції, права суб'єктів. До ухвалення нової редакції зберігається «перехідний» статус гармонізації. У Франція вже наявна повна інтеграція GDPR (права регулятора на доступ, виправлення, видалення, DPIA, DPO, вжиття відповідних санкцій). Національний CNIL – авторитетний і активний наглядовий орган⁹.

2.6 Доступ до публічної інформації

Один із найрозвиненіших у регіоні законів про доступ (Закон України «Про доступ до публічної інформації») що передбачає п'ятиденний строк відповіді, та оцінку), що добре поєднується з цифровими інструментами прозорості діє саме в Україні. Доступ до публічної інформації у Франції регулюється у власній системі адміністративного права, проте в частині персональних даних визначальним є GDPR та суміжні інструменти.

2.7 Інституції

У Франції діють незалежні регулятори – CNIL (захист персональних даних) і ARCOM (аудіовізуальні та цифрові платформи), які забезпечують нагляд, керівні лінії, вжиття санкцій, координацію з регулятором Єврокомісії – ERGA та іншими мережами. DSA додав наднаціональний нагляд з боку Єврокомісії щодо VLOPs/VLOSEs[10]. Захист прав людини, у тому числі і у цифровому середовищі інституційно передбачений з боку Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (як орган захисту персональних даних), Національна рада з питань телебачення та радіомовлення (медіа та онлайн ресурси), а також і органи кібербезпеки (спецпідрозділи у складі

MBC, СБУ та інші). Подальша «європеїзація» інституцій залежить від ухвалення нової редакції закону про персональні дані.

2.8 Тенденції

Після ухвалення SREN, ARCOM встановлює стандарти вікової верифікації для доступу до порно-контенту, що має на меті захист неповнолітніх у Франції, підсилюючи технічні та організаційні вимоги до сайтів та платформ. Конституційний контроль водночас «відсікає» надмірні криміналізації образи онлайн. Прийняття за основу проекту Закону України «Про захист персональних даних» (2024) свідчить про намір гармонізації законодавства України з ЄС взагалі і перехід до «GDPR-сумісної» моделі – очікується посилення повноважень наглядового органу, санкцій і процедурних гарантій суб'єктів даних.

ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ

Ключовими відмінностями між системами захисту прав людини у цифровому просторі та суміжних сферах є той факт, що Франція працює в усталеній екосистемі ЄС із сильними національними регуляторами та наднаціональним наглядом Єврокомісії для VLOPs/VLOSEs, Україна знаходиться у процесі правової конвергенції з ЄС, уже оновивши медіа-блок законодавства і готуючи глибинну реформу захисту даних.

Франція після 2020 р. модифікувала процес регулювання контенту та змістила акцент від жорстких часових рамок видалення до risk-based рамок на основі регуляції DSA та ARCOM), тоді як Україна поряд із медіа-регулюванням застосовує санкційні блокування з міркувань безпеки в умовах війни.

Рекомендації для України – необхідно завершити GDPR-гармонізацію (ухвалити нову редакцію закону про персональні дані; визначити незалежний і спроможний регулятор з реальними санкційними повноваженнями; розбудувати протоколи поведінки та відповідну сертифікацію), уніфікувати стандарти модерації для онлайн-медіа та платформ, запровадити прозорі процедури і ефективні засоби правового захисту користувачів, спираючись на DSA-практики. Крім того необхідно посилити координацію між Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини та правоохоронними органами, які уповноважені виявляти правопорушення у кіберсфері та судами, розвивати публічну звітність і доступ дослідників до агрегованих даних платформ.

У свою чергу Франції можна порекомендувати дотримуватись балансу свободи слова та безпеки, зберігати через пропорційні, засновані на доведеності правопорушень, стандарти ARCOM, уникаючи

ефектів пониження рамок в руслі підходів Конституційної ради 2020, а також продовжити імплементацію DSA з акцентом на науковий доступ до даних і незалежні аудити ризиків VLOPs/VLOSEs.

АНОТАЦІЯ

Доповідь досліджує нормативні засади, інституційні механізми та практику захисту прав людини в онлайн-середовищі в Україні та Франції. Аналіз охоплює свободу вираження поглядів, право на приватність і захист персональних даних, доступ до публічної інформації, відповідальність посередників (онлайн-платформ), а також новітні регуляторні підходи до безпеки користувачів (зокрема, неповнолітніх) і протидії незаконному контенту. Використано норми національного права, акти ЄС, практику ЄСПЛ та актуальні рішення національних регуляторів. Основні висновки: (1) Франція повністю інтегрована в регуляторне поле ЄС (GDPR, DSA) з сильними автономними регуляторами (CNIL, ARCOM); (2) Україна поступово гармонізує законодавство з правом ЄС, утримуючи чинну модель захисту даних на базі закону 2010 р. і посилюючи регулювання п,т онлайн-медіа та кібербезпеки; (3) обидві держави рухаються до risk-based підходів у модератції контенту, але контекст воєнного стану в Україні істотно впливає на баланс між правами та національною безпекою.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (зі змін.). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 02.10.2025).

2. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ (зі змін.). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 02.10.2025).

3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI (зі змін.). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (дата звернення: 02.10.2025).

4. Про захист персональних даних: Закон України від 01 червня 2010 р. № 2297-VI (зі змін.). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 02.10.2025).

5. Проект Закону України «Про захист персональних даних» (нова редакція): реєстр. № 8153; прийнято за основу 20.11.2024. [Електронний ресурс]. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40447> (дата звернення: 02.10.2025).

6. Про електронні комунікації: Закон України від 16 грудня 2020 р. № 1089-IX (зі змін.). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20> (дата звернення: 02.10.2025).

7. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05 жовтня 2017 р. № 2163-VIII (зі змін.). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19> (дата звернення: 02.10.2025).

8. Про медіа: Закон України від 13 грудня 2022 р. № 2849-IX (чинна ред.; окремі положення набрали чинності з 31.03.2023). [Електронний ресурс]. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20> (дата звернення: 02.10.2025).

9. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation, GDPR). *Official Journal of the European Union*, L 119, 04.05.2016. [Електронний ресурс]. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj> (дата звернення: 02.10.2025).

10. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act, DSA). *Official Journal of the European Union*, L 277, 27.10.2022. [Електронний ресурс]. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj> (дата звернення: 02.10.2025).

11. European Court of Human Rights (Grand Chamber). *Case of Delfi AS v. Estonia*, no. 64569/09, judgment of 16 June 2015. [Електронний ресурс]. HUDOC. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-155105> (дата звернення: 02.10.2025).

12. European Court of Human Rights. *Ahmet Yildirim v. Turkey*, no. 3111/10, judgment of 18 December 2012. [Електронний ресурс]. HUDOC. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-115705> (дата звернення: 02.10.2025).

13. Conseil constitutionnel (France). *Décision n° 2020-801 DC du 18 juin 2020 – Loi visant à lutter contre les contenus haineux sur internet*. [Електронний ресурс]. Conseil constitutionnel / Legifrance. URL:

<https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2020/2020801DC.htm> (дата звернення: 02.10.2025).

14. ARCOM – Autorité de régulation de la communication audiovisuelle et numérique (France). *Protéger les mineurs en ligne: standards de vérification de l'âge* (аналітична добірка/досьє). [Електронний ресурс]. Офіційний сайт ARCOM. URL: <https://www.arcom.fr/> (дата звернення: 02.10.2025).

15. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. Роз'яснення щодо імплементації Закону України «Про медіа». [Електронний ресурс]. Офіційний вебсайт Національної ради. URL: <https://www.nrada.gov.ua/> (дата звернення: 02.10.2025).

16. Українські діти отримують перший гаджет у 6–7 років – опитування Viber. *Mezha.Media*. [Електронний ресурс]. URL: <https://mezha.ua/news/ukraininan-kids-receiving-first-gadget-at-age-6-7-305623/> (дата звернення: 02.10.2025).

Information about the author:

Rychka Denys Olehovych,

Candidate of Legal Sciences,

Associate Professor at the Department of Public Administration and Law

Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture,

Ukrainian State University of Science and Technology,

24a, Architect Oleh Petrov str., Dnipro, 49005, Ukraine